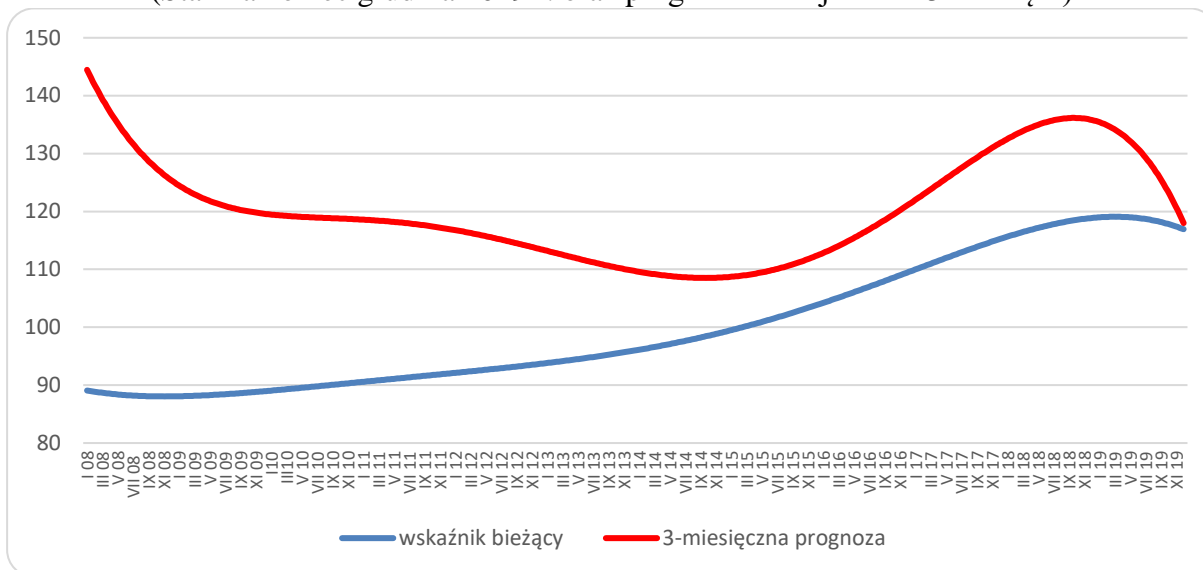

Analiza koniunktury w województwie warmińsko-mazurskim

(Stan na koniec grudnia 2019 r. oraz prognoza na najbliższe 3 miesiące)

Źródło: badania własne

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
BIEŻĄCY	2018	104,3	112,7	125,0	127,8	127,8	122,3	125,9	122,5	124,1	122,3	117,0	127,2
	2019	103,7	101,2	115,5	114,9	117,7	114,5	121,3	114,6	124,0	125,6	115,6	125,4
PROGNOZA	2018	134,5	113,9	188,0	175,5	137,9	127,3	138,3	121,1	132,2	131,2	125,5	120,5
	2019	127,6	124,9	129,7	152,9	120,9	122,0	122,1	119,3	120,6	146,1	141,4	121,0

Źródło: badania własne

1. Spadek koniunktury w przemyśle
2. Stabilizacja koniunktury w budownictwie
3. Sezonowy wzrost stopy bezrobocia
4. Inflacja powyżej poziomu dopuszczalnego przez NBP
5. Stabilizacja obrotów w handlu detalicznym

Stan koniunktury gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim na koniec grudnia 2019 r. był gorszy od analogicznego okresu roku poprzedniego. Wartość bieżąca regionalnego barometru koniunktury w grudniu 2019 r. była niższa od wartości sprzed 12 miesięcy i wyniosła 125,4 pkt. Wartość 3-miesięcznej prognozy wyniosła 121,0 pkt. i była wyższa o 0,5 pkt. w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku oraz niższa o 20,4 pkt. od wartości wskaźnika z poprzedniego miesiąca.

Pozytywnie na wartość barometru koniunktury w grudniu 2019 r., wpływały wyniki wskaźników cząstkowych w zakresie: liczby ofert pracy, produkcji budowlano-montażowej, sprzedaży detalicznej oraz poziomu wynagrodzeń w przedsiębiorstwach. Negatywnie na wartość barometru oddziaływały natomiast dane na temat liczby bezrobotnych oraz dynamiki produkcji przemysłowej na Warmii i Mazurach.

Na poziom wskaźnika 3-miesięcznej prognozy w grudniu 2019 r. pozytywnie wpływała tylko jedna jego składowa, tzn. sytuacja gospodarcza w Niemczech, wyrażona wskaźnikiem koniunktury IFO. Pozostałe zmienne cząstkowe, tzn. liczba pozwoleń budowlanych oraz

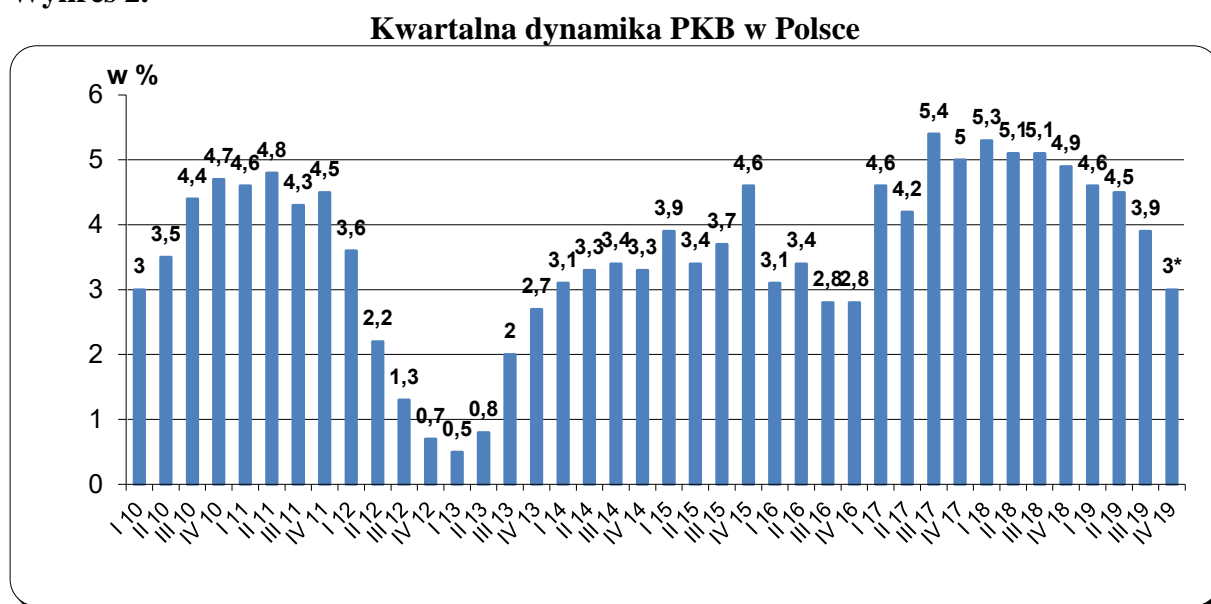
sytuacja na rynku bankowym wykazywały zmiany o charakterze negatywnym, co ostatecznie przyczyniło się do spadku wartości wskaźnika prognozy, w relacji do poprzedniego miesiąca.

I. Sytuacja gospodarcza w Polsce

Według prognoz autora, **na koniec IV kwartału 2019 roku tempo wzrostu produktu krajowego brutto** w odniesieniu do analogicznego kwartału poprzedniego roku wyniosło 3%. Tempo wzrostu gospodarczego za cały 2019 r. wyniosło 4%. W odniesieniu do trzeciego kwartału br. dynamika PKB uległa obniżeniu o 1 punkt procentowy. Spadek tej wielkości jest istotny z perspektywy makroekonomicznej i oznacza pogorszenie wyników zarówno w odniesieniu do konsumpcji, inwestycji, jak i sytuacji w handlu zagranicznym.

Dynamika PKB w IV kwartale 2019 r. jest niższa w porównaniu do tempa z IV kwartału 2018 roku (4,9%) o 2 punkty procentowe. Można to uznać jako początek okresu spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego, sygnalizowanego już od III kwartału. Zmiany poziomu dynamiki PKB w Polsce w relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku zaprezentowano na wykresie 2.

Wykres 2.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, prognozy własne.

Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego w IV kwartale 2019 był popyt krajowy, którego wzrost był jednak znacząco niższy od notowanego w III kwartale ubiegłego roku. Ogółem w 2019 r. popyt krajowy uległ zwiększeniu o 3,8% wobec wzrostu o 5,3% w roku 2018. Wpłynęła na to słabnąca w IV kwartale 2019 dynamika konsumpcji gospodarstw domowych. Drugim czynnikiem stanowiącym o rozmiarach popytu krajowego były zmiany inwestycji. Dynamika inwestycji prywatnych była tutaj dominująca i wyniosła 7,3% wobec 4,7% w III kwartale 2019 r. Towarzyszyły temu negatywne tendencje w zakresie inwestycji publicznych, których spadek, obserwowany już w III kwartale ub. roku, uległ dalszemu pogłębieniu w ostatnim kwartale roku 2019. Negatywnym zaskoczeniem w strukturze zmian PKB w IV kwartale jest także ujemny wpływ eksportu netto na wzrost gospodarczy – po raz pierwszy od kilkadziesiąt miesięcy.

Tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych w IV kwartale 2019 r. wyniosło 2,8%, wobec 2,4% w III kwartale br. Obserwując trend zmian cen, można stwierdzić, że największy wpływ na ich wzrost miały zmiany cen żywności (+6,5%), farmaceutyków (+3,4%), wydatków na kulturę i rekreację (+3,2), wydatków związanych z edukacją (+4,7%), hoteli i restauracji (+5,3%) oraz łączności (+3%). Spadek cen dotyczył transportu (-2%) oraz odzieży (-1,6%). Istotnym zagrożeniem związanym ze wzrostem cen jest to, że – jak pokazują dane GUS – towarzyszy temu wzrost tzw. inflacji bazowej (z wyłączeniem cen energii i żywności), co może wskazywać na trwałą bazę inflacji w najbliższym okresie. Rozwój gospodarki w takich warunkach będzie osłabiany przez wzrost poziomu cen.

II. Metodyka budowy barometru koniunktury dla Warmii i Mazur

Do skonstruowania syntetycznego indeksu koniunktury gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim wykorzystano zagregowane dane dotyczące następujących makrowielkości gospodarczych:

- Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy
- Liczba wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę
- Liczba ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy
- Dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze przedsiębiorstw
- Dynamika produkcji budowlano-montażowej
- Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu
- Dynamika sprzedaży detalicznej
- Liczba udzielonych pozwoleń na budowę
- Wartość wskaźnika IFO dla gospodarki niemieckiej
- Wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym Pengab

Wszystkie zmienne zostały uwzględnione w miesięcznych interwałach. W celu zniwelowania efektu kumulacji przyrostów wartości wszystkich zmiennych przeliczono na różnice między sąsiadującymi okresami, wykorzystując przy tym formułę przyrostu symetrycznego Shishkina. Operacja ta ma na celu zachowanie symetryczności dodatnich i ujemnych zmian wartości danej zmiennej¹.

Kolejnym krokiem w konstruowaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury jest eliminacja składnika o charakterze sezonowym z danych empirycznych szeregów czasowych. Najpopularniejszą metodą służącą dekompozycji szeregów czasowych jest procedura ARIMA. Metoda ta wykorzystuje koncepcję średniej ruchomej dla oszacowania wartości składnika sezonowego². Z uwagi na fakt, iż niektóre wartości zmiennych były dostępne już po desezonalizacji, wspomnianą procedurę przeprowadzono jedynie w odniesieniu do części zmiennych.

Celem kolejnej procedury jest podział uwzględnionych w analizie koniunktury gospodarczej zmiennych na trzy kategorie: zmienne wyprzedzające, równoczesne i opóźnione. Ma to istotne znaczenie w określaniu charakteru oddziaływania zmiennej składowej na bieżący stan koniunktury, wyrażony za pomocą syntetycznego wskaźnika. Punktem odniesienia dla

¹ Herbst. M. 2003, *Koniunktura gospodarcza metropolii*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”; Moore G. 1969, *Generating leading indicators from lagging indicators*, Western Economic Journal 6.

² Procedura ARIMA została przeprowadzona przy wykorzystaniu programu STATISTICA 10.pl.

w. kategorii jest tzw. szereg referencyjny, którym najczęściej jest zmienna obrazująca zmiany zatrudnienia bądź wielkości produkcji. W niniejszej analizie jako szereg referencyjny przyjęto wartość produkcji sprzedanej przemysłu.

W efekcie przeprowadzonej analizy korelacji oraz badania metodą głównych składowych dokonano wyselekcjonowania zmiennych wg kryterium podziału na wyprzedzające i równoczesne w stosunku do fluktuacji koniunkturalnych³.

Podstawą do konstrukcji wskaźnika równoczesnego są: liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze przedsiębiorstw, dynamika produkcji budowlano-montażowej, dynamika produkcji sprzedanej przemysłu, dynamika sprzedaży detalicznej.

Do zmiennych o właściwościach wyprzedzających stan koniunktury gospodarczej zaliczono: liczbę wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę, liczbę ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy, liczbę wydanych pozwoleń na budowę, wskaźnik IFO określający stan klimatu gospodarczego w strefie euro oraz wskaźnik klimatu w sektorze bankowym Pengab.

Następnym etapem w trakcie tworzenia syntetycznego wskaźnika koniunktury jest standaryzacja zmiennych składowych. Celem tej operacji jest ograniczenie wpływu wskaźników o dużej zmienności na ostateczne wartości wskaźnika syntetycznego⁴.

Ostatnim krokiem przy budowaniu wskaźnika koniunktury gospodarczej jest agregacja zmiennych składowych do postaci indeksu złożonego. Dokonuje się jej najczęściej poprzez sumowanie zestandaryzowanych przyrostów poszczególnych zmiennych lub przez obliczenie średniej wartości tych przyrostów.

Oddzielną kwestią pozostającą do rozstrzygnięcia na końcowym etapie obliczania wskaźnika koniunktury jest określenie kryterium doboru wag przypisanych poszczególnym elementom składowym. Przy obliczaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury przyjęto jako kryterium udziału poszczególnych zmiennych w kształtowaniu ostatecznej jego wartości siłę korelacji z szeregiem odniesienia.

III. Analiza składowych barometru koniunktury gospodarczej dla województwa warmińsko-mazurskiego

Według danych US w Olsztynie na koniec IV kwartału 2019 liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku zmniejszyła się o 14,3%, tj. o 22 tys. osób. Natomiast w relacji do III kwartału 2019 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 1,2 tys. osób, tj. o 1%. Wpłynęło to negatywnie na stopę bezrobocia w regionie, która na koniec grudnia osiągnęła poziom 9%. Była to wartość niższa od poziomu z grudnia 2018 o 1,4 pkt. procentowego. Liczbę osób pozostających bez pracy w regionie Warmii i Mazur w ujęciu kwartalnym przedstawiono na wykresie 3.

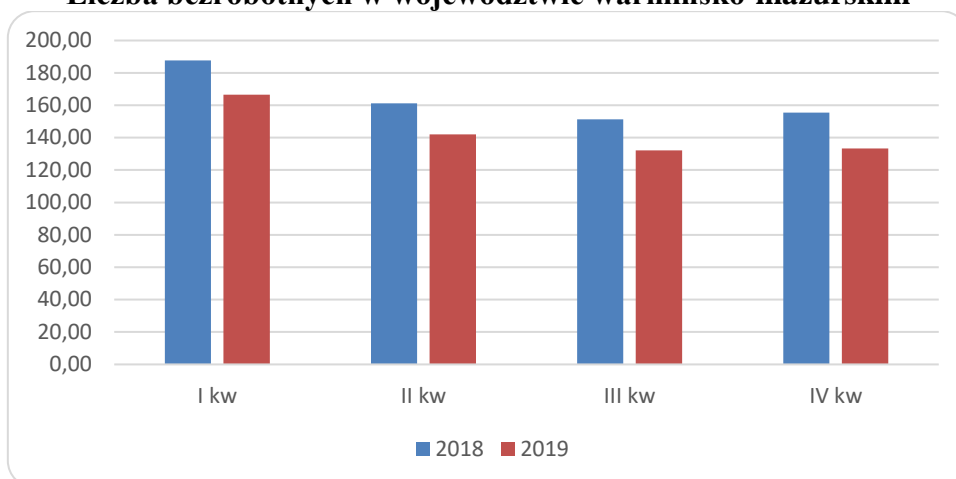
---

³ W analizie koniunktury gospodarczej Polski zrezygnowano z tworzenia syntetycznego wskaźnika opóźnionego

⁴ Szerzej na ten temat: Malina A. 2004, *Wielowymiarowa analiza przestrzennego zróżnicowania struktury gospodarki Polski według województw*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Wykres 3.

Liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim

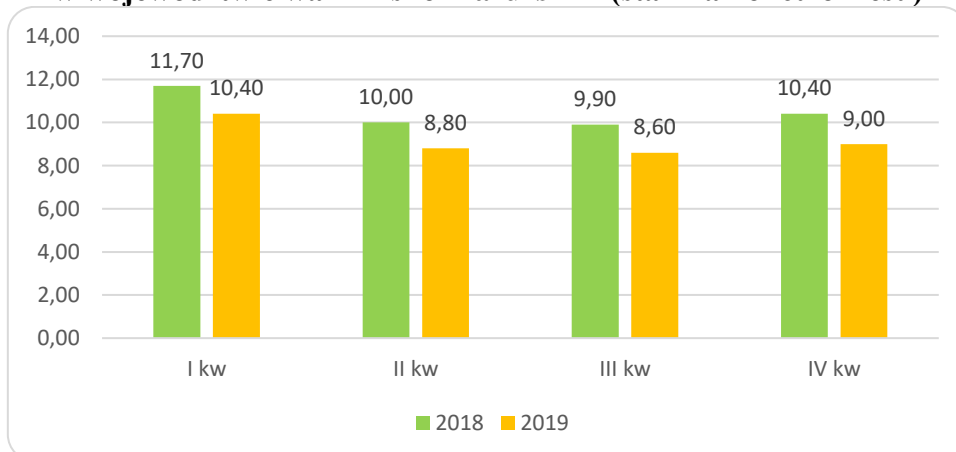
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Według danych US w Olsztynie w całym 2019 r. liczba bezrobotnych w porównaniu do roku 2018 w województwie warmińsko-mazurskim uległa obniżeniu o 81,7 tys. osób, tj. o 12,5%. Ogółem od II kwartału 2019 liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach nie przekracza poziomu 50 tys. osób, co jest wynikiem godnym uwagi od początku badania koniunktury gospodarczej w tym regionie.

W IV kwartale 2019 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim ukształtowała się na średnim poziomie 8,8%. Była to wartość o 1,3 pkt proc. niższa od analogicznego okresu roku poprzedniego. W województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada 9 osób bezrobotnych, podczas gdy w kraju średnio 5 osób. W porównaniu do III kwartału 2019, wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wzrósł o 0,5 pkt. proc., podczas gdy w kraju nastąpił wzrost o 0,1 pkt. proc. Mimo bardzo dobrej sytuacji na regionalnym rynku pracy, zwłaszcza w porównaniu do poprzednich lat, Warmia i Mazury nadal są regionem, gdzie natężenie bezrobocia nadal pozostaje najwyższe w Polsce. Można sformułować wniosek, że pod względem sytuacji na regionalnym rynku pracy w IV kwartale 2019 r. nastąpiło przesilenie od którego będziemy obserwować tendencję wzrostową stopy bezrobocia. Zmiany stopy bezrobocia na koniec kolejnego kwartału przedstawiono na wykresie 4.

Wykres 4.

Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim (stan na końcu okresu)

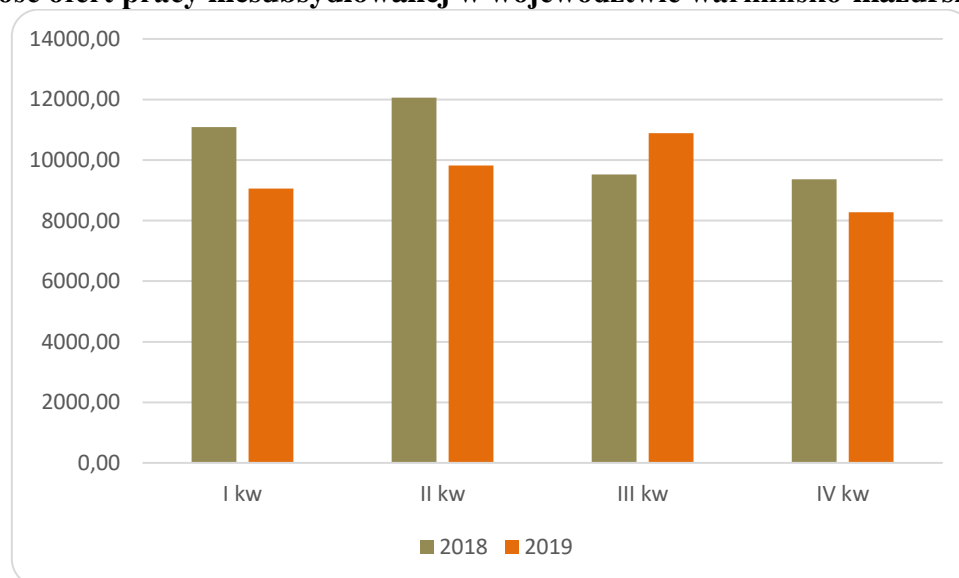

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Ważnym elementem, określającym zdolność firm do tworzenia nowych miejsc pracy, jest liczba ofert pracy, w tym zwłaszcza ofert pracy niesubsydiowanej. Stanowi ona o poziomie konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej. **W IV kwartale 2019 r. w regionie Warmii i Mazur liczba ofert pracy niesubsydiowanej stanowiła 85% wszystkich ofert**, podczas gdy w analogicznym okresie ubiegłego roku udział ten wynosił 80%. W liczbach bezwzględnych nastąpił jednak spadek ofert pracy niesubsydiowanej (o 3990). Należy jednak stwierdzić, że – podobnie jak w przypadku liczby bezrobotnych – mamy do czynienia z przesileniem w tym zakresie w IV kwartale 2019 r. Po nieco lepszym wyniku w III kwartale 2019 w porównaniu do analogicznego kwartału 2018 r., w ostatnim badanym okresie ub. roku liczba ofert pracy niesubsydiowanej ponownie była niższa od wyniku za IV kwartał 2018 r. Jest to o tyle istotne, gdyż świadczy o pogarszających się w ocenie przedsiębiorców perspektyw zmian produkcji, a co za tym idzie, możliwości wzrostu zatrudnienia. Dodatkowo, co wynika z sezonowości rynku pracy, IV kwartał należy do okresów tradycyjnie niekorzystnego oddziaływania zjawisk sezonowych na omawiany rynek (rolnictwo, turystyka, budownictwo). Liczbę ofert pracy w ujęciu kwartalnym zaprezentowano na wykresie 5.

Wykres 5.

Ilość ofert pracy niesubsydiowanej w województwie warmińsko-mazurskim

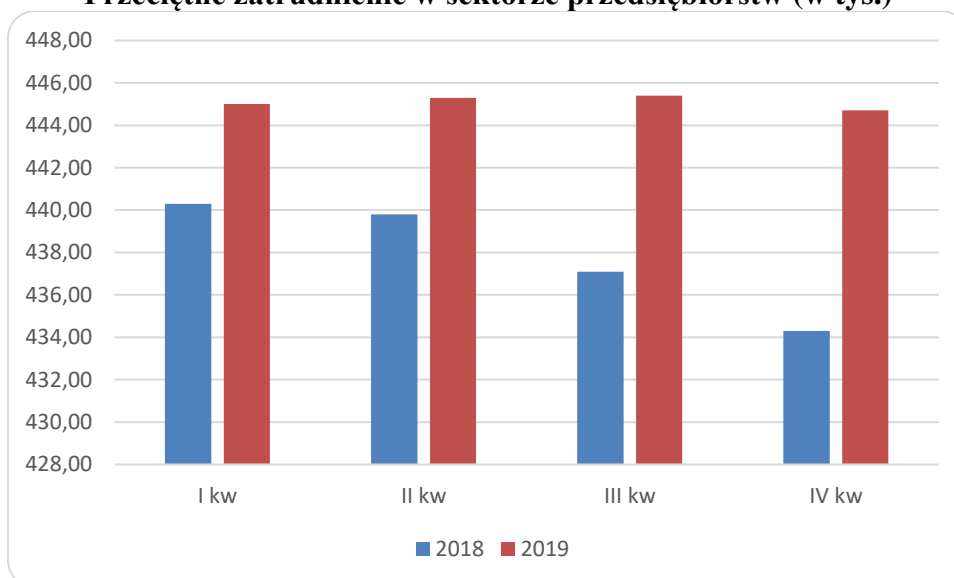

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

W perspektywie najbliższych 3 miesięcy można oczekiwać niewielkiego wzrostu poziomu bezrobocia, wskutek działania czynników o charakterze sezonowym. Niższej niż przed rokiem stopie bezrobocia towarzyszy również wyższy poziom zatrudnienia w przedsiębiorstwach. Może to świadczyć o wciąż dobrej kondycji przedsiębiorców, pomimo pogarszającej się w III i IV kwartale koniunktury w przemyśle i zagrożenia spadku zatrudnienia w kolejnych kwartałach 2020 r. w tym sektorze. Skumulowany poziom przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących większej od 9, w ujęciu kwartalnym, zaprezentowano na wykresie 6.

Wykres 6.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys.)

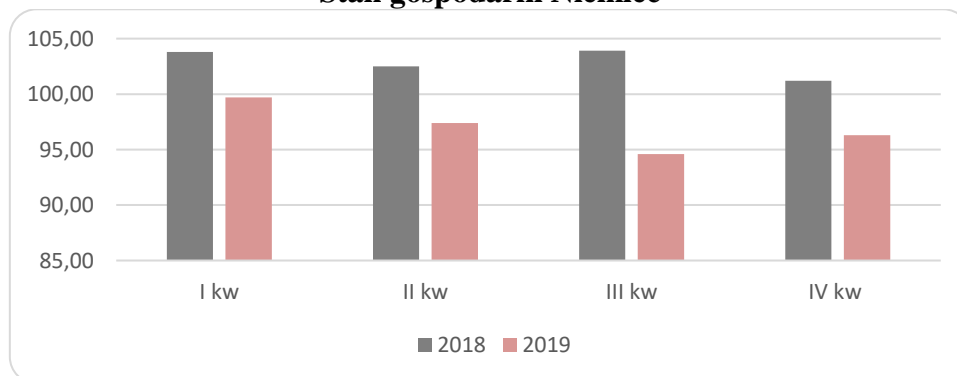

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Wpływ na gospodarkę Warmii i Mazur ma również sytuacja gospodarcza zagranicą. Okres IV kwartału 2019 r. cechował się nieznaczną poprawą stanu koniunktury gospodarczej, względem poprzedniego kwartału, wśród przedsiębiorstw kluczowej dla państw strefy euro – gospodarki niemieckiej. Wartość wskaźnika IFO obrazującego klimat dla biznesu w Niemczech na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 96,3 pkt. i była niższa od wskaźnika z analogicznego okresu poprzedniego roku o 4,9 pkt. Według ocen niemieckiego instytutu IFO tempo wzrostu gospodarczego w Niemczech w całym 2019 r. wyniosło 0,6% i było najniższe od 2013 r. Znaczące spowolnienie dynamiki PKB w Niemczech w 2019 r. jest konsekwencją zawirowań związanych z brexitem oraz efektem wojny handlowej pomiędzy USA a Chinami, a także perspektywa wojny handlowej UE z USA. Negatywnego obrazu sytuacji dopełnia – już trzeci kwartał z rzędu – ujemna dynamika produkcji przemysłowej Niemiec. Na koniec grudnia produkcja przemysłowa w Niemczech spadła o 6,8% w ujęciu rocznym, zaś o 3,5% w relacji do poprzedniego kwartału. Jak wskazują analitycy instytutu IFO, są to najgorsze dane od 2009 roku, tj. od okresu ostatniego światowego kryzysu ekonomicznego. Jest to o tyle istotne dla polskiej gospodarki, że polskie przedsiębiorstwa są niejednokrotnie poddostawcami i kooperantami niemieckich firm. Może to oznaczać pojawienie się z pewnym opóźnieniem podobnych następstw w Polsce.

Wykres 7.

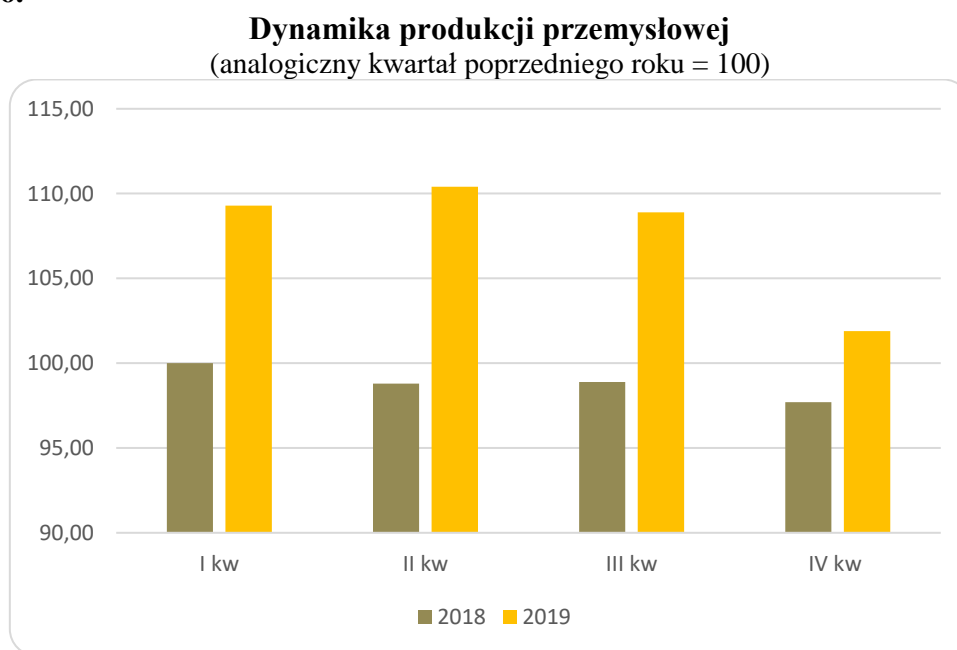
Stan gospodarki Niemiec

Źródło: <https://www.ifo.de/node/48084>.

Produkcja sprzedana przemysłu województwa warmińsko-mazurskiego w cenach stałych była na koniec IV kwartału 2019 r. o 1,9% wyższa niż przed rokiem i o 1% niższa w porównaniu z poziomem produkcji z końca III kwartału br. W tym samym okresie produkcja przemysłowa w Polsce wzrosła w ujęciu rocznym o 3,3%, natomiast uległa obniżeniu o 2,5% w relacji do III kwartału br. Zarówno w gospodarce regionu, jak i kraju ogółem jest już widoczne wyhamowanie dynamiki produkcji przemysłowej. Wpływ na ten stan rzeczy mają trzy czynniki – niekorzystny układ dni roboczych w grudniu (duża liczba dni wolnych), spadek produkcji w górnictwie oraz względnie wysoki poziom produkcji w dwóch poprzednich miesiącach, co wywołało tzw. efekt bazy. Potwierdzają to również odczyty wskaźników PMI dla przemysłu, które w ostatnich 14 miesiącach znajdują się poniżej 50 pkt., co oznacza poziom poniżej prognozy ożywienia w branży przemysłowej. Jak wskazują przedsiębiorcy, przyczyną takiego stanu rzeczy jest spadek liczby nowych zamówień w przemyśle, głównie z zagranicy, przy wprowadzeniu wolniejszej, ale ciągle rosnących kosztach pracy. Osłabienie popytu na nowe produkty wpłynęło na spadek zatrudnienia w tej branży, a także do zmniejszenia aktywności zakupowej. Dodatkowym czynnikiem oddziałującym negatywnie na rentowność produkcji jest wzrost cen surowców, jak np. w przemyśle drzewnym. W najbliższej perspektywie czynnikiem, który może wpłynąć negatywnie na wyniki przedsiębiorstw są rosnące koszty energii elektrycznej. Dynamika produkcji przemysłowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 6.

Wykres 6.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

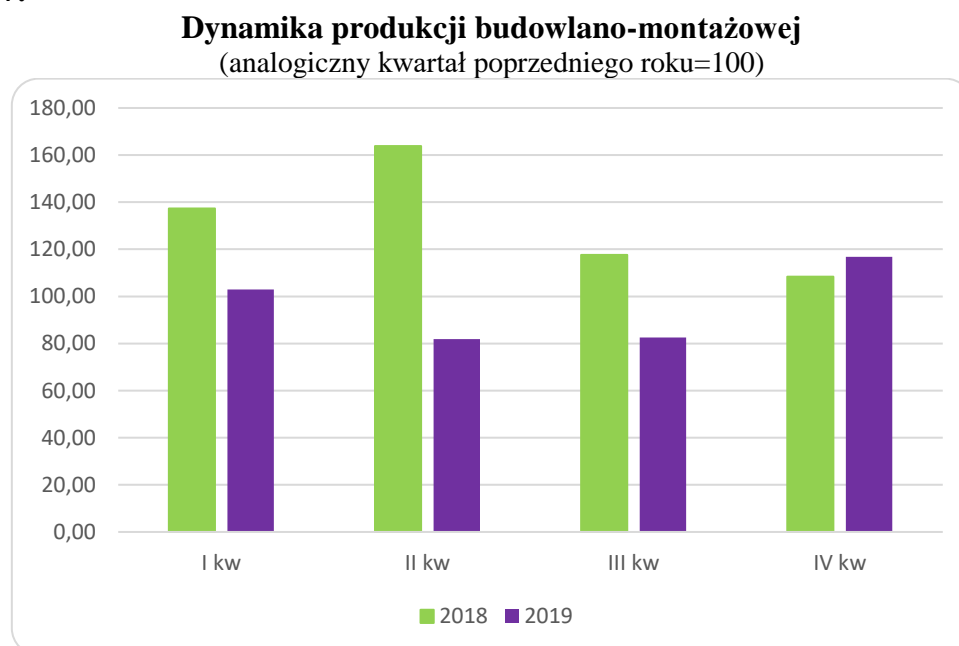
Wielkość produkcji budowlano-montażowej, obejmująca roboty o charakterze inwestycyjnym i remontowym, zrealizowana na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była na koniec IV kwartału 2019 r. o 0,4% niższa niż przed rokiem i o 37% wyższa w porównaniu ze stanem na koniec III kwartału br.

Analizując wyniki branży budowlanej za cały 2019 rok można sformułować wniosek, że w każdym kwartale, za wyjątkiem ostatniego, były one słabsze od analogicznego okresu poprzedniego roku. Zwraca przy tym uwagę fakt niskiej dynamiki tego sektora w II oraz III

kwartale ub. roku, które są zazwyczaj okresami sprzyjającymi pracom budowlanym. Taki stan rzeczy wynika z dwóch przyczyn. Pierwsza z nich ma charakter statystyczny i jest utożsamiana z tzw. efektem bazy, czyli względnie wysokimi wynikami za 2018 r. Drugą, bardziej istotną przyczyną może być fakt spadku aktywności państwa w zakresie inwestycji infrastrukturalnych, które stanowią ważną część rynku budowlanego zarówno w regionie, jak i w kraju ogółem. Negatywnie na sytuację finansową firm branży budowlanej wpływają też rosnące koszty pracy oraz brak wykwalifikowanych pracowników. Budownictwo stanowi ważną część realizowanego na Warmii i Mazurach produktu regionalnego brutto, stąd zmiany aktywności w tym sektorze w znacznym stopniu przekładają się na ogólny stan gospodarki regionu. Dynamika produkcji budowlano-montażowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 7.

Wykres 7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W IV kwartale 2019 r. starostwa powiatowe wydały 2723 pozwolenia na budowę, tj. o 58% więcej, w porównaniu do danych z IV kwartału 2018 i aż o 63% więcej od liczby wydanych pozwoleń w III kwartale 2019. Po względnie słabszych wynikach w pierwszych trzech kwartałach 2019 r., w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku, IV kwartał wydaje się być odbiciem od spadkowej tendencji w tej sekcji budownictwa. W perspektywie najbliższych miesięcy może to wskazywać na utrzymanie dobrej koniunktury w budownictwie.

W skali całego kraju dynamika produkcji sektora budowlanego kształtowała się na koniec IV kwartału odpowiednio: spadek o 3,3% w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku oraz wzrost o 2,6 pkt. procentowego w stosunku do poprzedniego kwartału (w poprzednim okresie było to 5,3%). Są to wartości wskazujące na kontynuację niższego tempa wzrostu tego sektora od początku 2019 r. Wyniki w budownictwie wskazują, że głównym problemem firm w tej branży w 2020 r. nie będzie wielkość zamówień na usługi budowlane lecz ich realizacja, z uwagi na rosnące koszty pracy (m.in. wzrost płacy minimalnej), zmiany zasad prowadzenia rozliczeń oraz wzrost cen materiałów budowlanych. Dodatkowym zagrożeniem w opinii przedsiębiorców z branży są narastające opóźnienia w płatnościach za wykonane usługi, co wpływa ujemnie na płynność finansową firm.

Konsekwencją tego może być spadek zatrudnienia w części sektora z uwagi na bankructwa niektórych podmiotów. Dotyczy to w szczególności przedsiębiorstw, które zawarły umowy na realizację inwestycji publicznych jeszcze w okresie niższych kosztów pracy oraz materiałów. W sytuacji znacznego wzrostu kosztów w ostatnim roku rentowność tych przedsięwzięć istotnie zmalała. Również wzrost restrykcji dotyczących udzielania kredytów ze strony sektora bankowego nie będzie sprzyjać ekspansji w budownictwie. Z drugiej strony – z uwagi na ujemne realne stopy procentowe w bankach, wzrasta aktywność inwestorów indywidualnych w budownictwie, a inwestycje te są traktowane jako alternatywna forma oszczędności z perspektywą zysku ze sprzedaży nieruchomości. Zmiany liczby wydanych pozwoleń na budowę w ujęciu kwartalnym zostały zaprezentowane na wykresie 8.

Wykres 8.

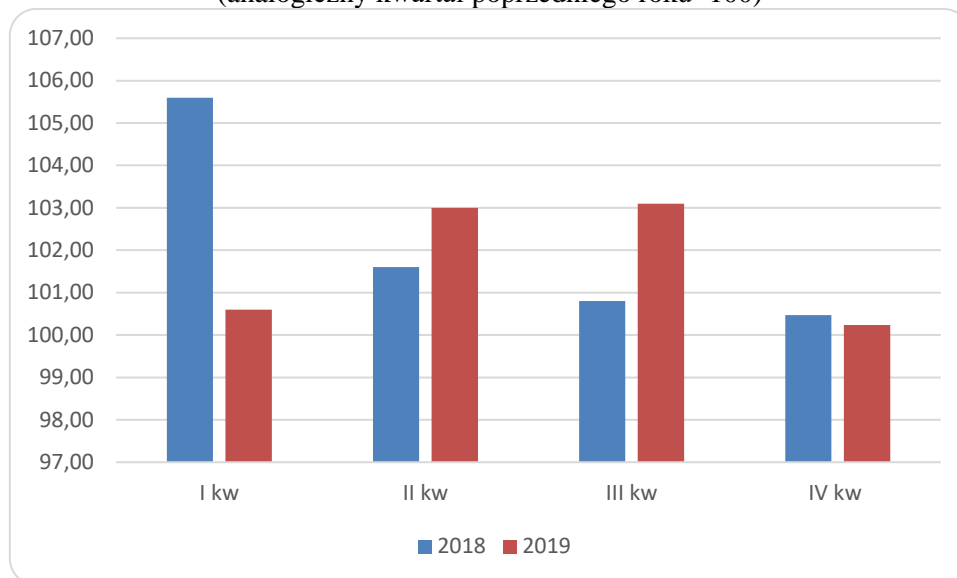

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Sprzedaż detaliczna w IV kwartale 2019 r. w województwie warmińsko-mazurskim pozostawała na porównywalnym poziomie względem IV kwartału 2018 r. Poziom dynamiki był zbliżony do wyniku z II kwartału. W analogicznym okresie w skali całego kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w IV kwartale o 5,2% w ujęciu rocznym, zaś w przypadku zmiany względem III kwartału, nastąpił wzrost o 19%. Ostatni kwartał roku to tradycyjnie okres wzmózonych zakupów konsumenckich. Potwierdza to dynamika sprzedaży z grudnia, która ukształtowała się odpowiednio: +8% w ujęciu regionalnym i +14% w odniesieniu do kraju ogółem. W grudniu utrzymał się zatem solidny wzrost konsumpcji, zwłaszcza w zakresie dóbr trwałych, co potwierdza jak dotychczas bardzo dobre nastroje konsumenckie i wskazuje na perspektywę utrzymania się wysokiego poziomu konsumpcji w I kwartale 2020 r. Popyt konsumpcyjny w Polsce jest ważnym składnikiem PKB, który w znacznym stopniu wpływa na gospodarkę. Można przypuszczać, że w perspektywie najbliższych miesięcy kluczowymi czynnikami dla zmian konsumpcji będzie sytuacja na rynku pracy – jak na razie bardzo dobra oraz dynamika cen, przesądzająca o sile nabywczej gospodarstw domowych. Ciągłe pozytywnie na wynik tego składnika PKB oddziałuje zbiór transferów państwa w postaci trzynastej emerytury oraz rozszerzenia uprawnień w ramach programu „500+”. Dynamika sprzedaży detalicznej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 9.

Wykres 9.

Dynamika sprzedaży detalicznej
(analogiczny kwartał poprzedniego roku=100)

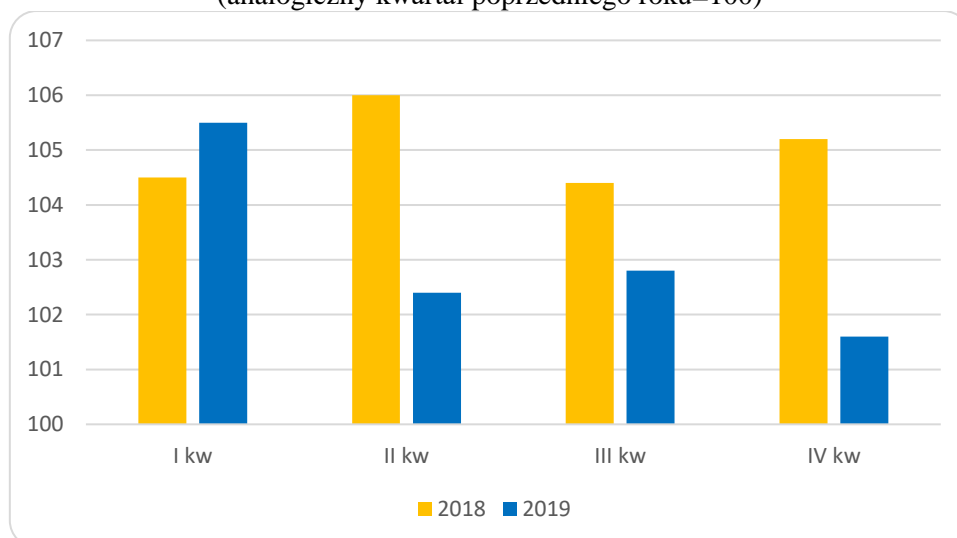

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Wartość przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła realnie (po uwzględnieniu wpływu zmian cen) na koniec IV kwartału 2019 r. o 3,3%, licząc rok do roku. W stosunku do poprzedniego kwartału poziom płac realnie uległ obniżeniu o 0,9%. Dynamika płac w sektorze przedsiębiorstw w skali całego kraju wyniosła 4,9% w ujęciu rocznym, zaś w relacji do poprzedniego kwartału, poziom płac zwiększył się o 1,4%. Dynamika realnych wynagrodzeń w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 10.

Wykres 10.

Dynamika realnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw
(analogiczny kwartał poprzedniego roku=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Porównując roczną dynamikę płac w ujęciu realnym w przedsiębiorstwach regionu w kolejnych kwartałach można dostrzec jej spadek. Wynika to ze znacznie wyższego poziomu cen w 2019 r., w porównaniu do roku poprzedniego, co powoduje, że pomimo wyższych nominalnych wzrostów płac, zmiany realne są niższe z kwartału na kwartał.

Ogólnie rzecz biorąc wysoka dynamika płac w przedsiębiorstwach jest konsekwencją niskiego poziomu bezrobocia, wzrostu płacy minimalnej, jak również coraz szybciej rosnących cen, zwłaszcza żywności i usług. Wysoki poziom cen sprzyja z kolei wzrostowi zadłużenia gospodarstw domowych, co w ostatnim okresie zaczęło przybierać na sile w kraju. Dotyczy to zwłaszcza pożyczek zaciąganych w instytucjach parabankowych. Jest to także spowodowane podniesieniem wymogów w zakresie udzielanych kredytów bankowych. Wzrost bieżącego zadłużenia zwiększa wprawdzie poziom konsumpcji w bieżącym okresie, jednak jest jednym z czynników ograniczających popyt w przyszłości. Relacja pomiędzy dynamiką płac i cen będzie w kolejnych miesiącach kluczową dla zmian koniunktury gospodarczej, zarówno dla regionu Warmii i Mazur, jak i dla kraju ogółem.

Opracował:

dr hab. Rafał Warżala, prof. UWM w Olsztynie
Kierownik Katedry Teorii Ekonomii
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
e-mail: rafal.warzala@uwm.edu.pl